

Cooperativismo e Enonomía Social, nº 31 (2008-2009), pp. 185-190

O NOVO IMPOSTO HIDROELÉCTRICO GALEGO

Luis Miguel MULEIRO PARADA
Profesor de Dereito Financeiro e Tributario
Universidade de Vigo

A Lei 15/2008, de 19 de decembro, do imposto sobre o dano medioambiental causado por determinados usos e aproveitamentos da auga encorada crea este tributo propio da Comunidade Autónoma de Galicia en orde á protección e conservación dun medio natural que contribúa ao crecemento económico sostible. Neste senso hai que recordar que a Lei 5/2006, de 30 de xuño, para a protección, a conservación e a mellora dos ríos declarou coma un interese prioritario para a nosa Comunidade Autónoma a conservación do patrimonio natural fluvial, que inclúe a biodiversidade da flora e da fauna dos ríos galegos establecendo, así mesmo, a obriga das administracións públicas galegas de garantir a súa protección, conservación e mellora.

O mal chamado, ás veces, canon hidroeléctrico é un tributo de natureza real e finalidade extrafiscal que grava o dano medioambiental causado pola realización de determinadas actividades que empregan auga encorada cando tal aproveitamento altere ou modifique substancialmente os valores naturais dos ríos e, en especial, o caudal e a velocidade da auga na súa canle natural. Polo tanto, sométense a tributación certas actividades e instalacións que orixinan un impacto negativo sobre o medio natural fluvial. Ten coma finalidade, por unha banda, compensar os efectos negativos a que se encontra sometido o entorno natural de Galicia pola realización de actividades que afectan ao seu patrimonio fluvial natural e, por outra, reparar o dano medioambiental causado polas devanditas actividades.

O imposto refírese e aplícase ás actividades e aproveitamentos que utilicen encoros que estean situados total ou parcialmente no territorio galego. A recadación do mesmo aféctase ao financiamento de actuacións e medidas dirixidas á prevención e protección dos recursos naturais, así coma á reparación, conservación e restauración do medio ambiente e, de xeito especial, á conservación do patrimonio natural fluvial galego.

En canto aos elementos do imposto, a norma inclúe un capítulo especificamente dedicado á súa delimitación. Nel atopamos definidos o feito imponible, o suxeito pasivo e os elementos de cuantificación do tributo.

O feito imponible consiste na realización de actividades industriais mediante o emprego ou aproveitamento da auga encorada pero coa condición de que o aproveitamento altere ou modifique substancialmente os valores naturais dos ríos, especialmente, o caudal e a velocidade da súa canle natural. A estes efectos considérase que existe alteración ou modificación substancial cando as actividades industriais empregan augas encoradas a través de presas que teñan máis de quince metros de altura, ou ben teñan unha altura de entre dez e quince metros pero concorre algunha circunstancia adicional (que exista unha lonxitude de coroación superior a cincocentos metros; unha capacidade de encorar máis de un millón de metros cúbicos de auga; ou exista unha capacidade de vertido superior a dous mil metros cúbicos por segundo). Completando a definición do feito imponible a Lei establece certos supostos de non suxeición, de maneira que as específicas características das actividades ou usos vinculadas ás condicións de utilidade pública xeneralizada motivan que o lexislador non estime axeitada unha específica tributación ecolóxica sobre os mesmos sendo, así, a colectividade a quen se lle atribúe a asunción destes custes. En particular, non quedan suxeitas a este tributo, aínda que se empreguen augas encoradas, as seguintes actividades: o abastecemento de poboacións, as actividades agrarias, a acuicultura, as actividades recreativas, a navegación nin o transporte acuático.

Son contribuíntes as persoas físicas, xurídicas ou entidades que, carentes de personalidade xurídica, constitúan unha unidade económica ou un patrimonio separado susceptibles de imposición conforme ao artigo 35.4 da Lei Xeral Tributaria, sempre que realicen calquera das actividades que se gravan no imposto. Salvo proba en contrario, presúmese que a actividade industrial é realizada pola persoa ou entidade que figure coma titular da correspondente concesión do aproveitamento para o uso industrial. Atopámonos, polo tanto, ante unha presunción *iuris tantum*. Nos supostos

en que non coincide o titular da actividade e o suxeito pasivo-contribuínte, atribúese a este a condición de responsable solidario.

A determinación da base impoñible establécese a partir de magnitudes obxectivas relacionadas directamente co impacto ambiental, de maneira que non quedan suxeitas, tampouco, as actividades que conlevan unha alteración reducida. En particular, a base impoñible vincúlase, como parámetro, á capacidade volumétrica do encoro.

A cuota tributaria resulta de aplicar o tipo de gravame trimestral (800 euros/hectómetro cúbico) á base impoñible. O resultado desta operación debe ser multiplicado por un coeficiente no que se atende á altura do salto e, no seu caso, á potencia das instalacións destinadas á xeración de enerxía eléctrica. Este último factor vai minorar a cuota en función do mellor aproveitamento enerxético da auga ante un mesmo impacto ambiental negativo.

Na exposición de motivos sinálase que para a determinación do tipo de gravame se atende ao salto bruto, factor que vai incrementar a cuota tributaria pola súa vinculación co maior efecto medioambiental negativo provocado polos desencoros e, no seu caso, á potencia das instalacións destinadas á xeración de enerxía eléctrica. Este último factor vai minorar a cuota en función do mellor aproveitamento enerxético da auga ante un mesmo impacto ambiental negativo. Nembargantes, o articulado da norma indica que existe unha base impoñible (capacidade volumétrica do encoro) sobre a que se aplica un tipo de gravame (800 euros/hectómetro cúbico). E, despois, sobre a cuota tributaria aplícase un coeficiente que atende á altura do salto e á potencia das instalacións que realizan as actividades gravadas.

O período impositivo coincide co trimestre natural e o devengo co último día dese trimestre, salvo no suposto de extinción da concesión en que se atenderá a esa data. No caso de concesións novas o período impositivo comezará dende a concesión e no suposto de extinción da concesión o período impositivo rematará coa data de extinción.

A Lei remata por definir as liñas fundamentais da xestión do tributo. Hai que presentar dous documentos esenciais neste ámbito: dunha parte, unha declaración inicial e, doutra banda, as correspondentes autoliquidacións do tributo. A declaración inicial tense que presentar coa primeira autoliquidación do imposto. As autoliquidacións hai que presentalas no prazo dos vinte primeiros días naturais posteriores ao remate do trimestre de que se trate. Tamén se debe presentar unha modificación da declaración inicial cando cambien os datos esenciais declarados polos suxeitos pasivos

perante a Administración. O prazo para a mesma é de 20 días contados dende que se produce a variación dos datos. A Orde da Consellería de Economía e Facenda de 27 de febreiro de 2009 aprobou as normas de aplicación do imposto sobre o dano medioambiental causado por determinados usos e aproveitamentos da auga encorada. Nela acóllense os modelos en formato electrónico de declaración inicial e modificación e autoliquidación do imposto hidroeléctrico galego e dítanse algunhas normas adicionais de aplicación do tributo. Os datos incluídos na declaración inicial (ou de modificación) son incorporados a un censo telemático de aproveitamentos hidráulicos para usos industriais que vai ser empregado pola Administración tributaria galega aos efectos da aplicación do imposto. Con carácter xeral, os suxeitos pasivos presentarán as súas declaracións e autoliquidacións telematicamente e, incluso, é posible o pago telemático. A aplicación informática creada neste senso pola Administración tributaria galega é un claro avance co que se responde, unha vez máis, ao desexo contemplado no artigo 96 da Lei Xeral Tributaria de que a Administración tributaria promova, para o ben de todos, a utilización das técnicas e medios electrónicos para o desenvolvemento da súa actividade e o exercicio das súas competencias.

O imposto hidroeléctrico galego fai tributar ás empresas titulares de máis de trinta embalses na nosa Comunidade por un tributo que durante a súa tramitación non quedou exento dalgúns críticas, sobre todo, dos sectores directamente afectados polo mesmo. A oportunidade da norma, a cuestionada xustificación da finalidade extrafiscal ou a denunciada vulneración dalgún dos principios constitucionais de xustiza tributaria aludidos, entre outros, dende a Confederación de empresarios galega non foron suficientes para parar a tramitación e aprobación deste tributo que, de tódolos xeitos, contou co ditame preceptivo e favorable do noso Consello Económico e Social. A necesidade da protección do medio ambiente e, en particular, do patrimonio natural fluvial convertéronse en soportes fundamentais na aprobación e configuración do imposto. Atopámonos na presenza dun tributo medioambiental afectado na súa recadación e do que tan só os próximos anos nos demostrarán a súa utilidade e os aspectos positivos ou negativos da súa creación. Unha creación e tramitación legislativa na que tamén foi criticado dende a óptica da posibilidade de que o imposto acabe sendo repercutido aos consumidores na factura eléctrica, a súa finalidade medioambiental en sentido estrito ou a defensa na territorialización da recadación do mesmo. Quizais o cambio de Goberno faga variar proximamente a regulación establecida conforme ás emendas plantexadas durante a tramitación da Lei polo actual Grupo no poder político autonómico, entón

na oposición. Dende a óptica da técnica lexislativa, a mellora dalgúns aspectos referidos á extensión do feito imponible ou as normas establecidas para a cuantificación do tributo, poderían ser aspectos a considerar no perfeccionamento da normativa tributaria amparada de cara ao futuro.

